

Prof. dr hab. Dariusz Rott
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice, 23 stycznia 2024 r.

**Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym
Pana dr. Michała Czerenkiewicza
w dziedzinie nauk humanistycznych
w dyscyplinie literaturoznawstwo**

Opis kariery naukowej Habilitanta:

Tytuł zawodowy magistra filologii klasycznej Habilitant uzyskał z wyróżnieniem w Uniwersytecie Jagiellońskim (Wydział Filologiczny) w 2008 r. na podstawie dysertacji pt. *Fortuna, fatum i Opatrzność w kontekście <<Consolatio philosophiae>> Boecjusza*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Śnieżewskiego.

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, Habilitant uzyskał w Uniwersytecie Warszawskim (Wydział Polonistyki) w 2014 r. na podstawie pracy doktorskiej pt. *Panegiryk, panegiryzm i panegiryczność w łacińskiej twórczości Szymona Starowolskiego*. Promotorem był prof. dr hab. Andrzej Borowski.

W ramach doskonalenia zawodowego Habilitant dodatkowo ukończył studia podyplomowe z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego, 2009).

Opis kariery zawodowej Habilitanta:

w latach 2011–2017 był on zatrudniony jako młodszy bibliotekarz, a następnie jako starszy bibliotekarz w Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej w Warszawie, w latach 2017–2020 był adiunktem w Katedrze Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (w ramach projektu badawczego FUGA Narodowego Centrum Nauki),

w latach 2020–2021 był współpracownikiem Katedry Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego,

od 2021 jest adiunktem w Katedrze Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Habilitant jako **osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2a ustawy** zgłosił **monografię autorską**: Michał Czerenkiewicz, *Oficina Schedlów. W świecie drukowanej książki XVII i początków XVIII wieku*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2023 („Terminus”, Bibliotheca Classica, seria 2, nr 9). (Recenzentami wydawniczymi monografii byli: dr hab. Justyna Kiliańczyk-Zięba, prof. UJ; prof. dr hab. Mikołaj Szymański). Zasadniczy zrab monografii powstał w ramach realizacji projektu badawczego Narodowego Centrum Nauki (dec. Nr 2016/20/S/HS2/00078) w Uniwersytecie Jagiellońskim.

W książce opisano działalność warsztatu typograficznego Krzysztof Schedla, który w 1639 roku rozpoczął druk książek w jednej z kamienic przy krakowskim Rynku. Drukarnię prowadzili następnie jego żona oraz synowie: Krzysztof młodszy, Jerzy Romuald i do 1708 roku Mikołaj Aleksander. Synowie zajmowali się również twórczością literacką lub naukową: Krzysztof junior, opracował w latach 60. XVII w. podręcznik *Arytmetyka to jest nauka rachunku*, natomiast Mikołaja Aleksander tworzył utwory okolicznościowe, m.in. wydaną w związku z koronacją Augusta II w 1697 roku *Muzę z Helikonu*. To pierwsze monograficzne ujęcie różnych aspektów działalności oficyny typograficznej Schedlów, dopełniające obraz drukarstwa krakowskiego i inne monografie dotyczące drukarni Uniwersytetu Krakowskiego

i drukarni Piotrkowczyków. Trzeba dodać, że drukarnia Schedlów wpłynęła również na działalność wydawniczą oficyn krakowskich w XVIII i XIX wieku, które przedrukowywały wybrane dzieła wytłoczone przez Schedlów oraz – zwłaszcza w pierwszej połowie XVIII stulecia – wykorzystywały pochodzący z ich oficyny materiał typograficzny. To interesująca perspektywa badawcza, którą określił Habilitant.

Wybór tematu Habilitant motywuje trzema zasadniczymi czynnikami: znalezieniem siedemnastowiecznych odpisów listów adresowanych do Krzysztofa Schedla starszego, przechowywanych w Museum Plantin Moretus w Antwerpii, związkami Szymona Starowolskiego (Habilitant poświęcił Starowolskiemu rozprawę doktorską, a następnie monografię przygotowaną na podstawie dysertacji doktorskiej, o czym niżej) z oficyną Schedla oraz doświadczeniem zdobytym w Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej, gdzie Habilitant wnikliwie zapoznawał się z przechowywanymi w tamtejszych zbiorach wybranymi egzemplarzami druków Schedlowskich. Wskazuje to na właściwe „dojrzewanie” tego tematu z wykorzystaniem przez Habilitanta swoich kompetencji i wcześniejszych badań. Wybór tematu badawczego jest więc dojrzały i w pełni świadomy. Jak Habilitant pisze w autoreferacie (s. 2-3):

„Poznając coraz bliżej profil wydawniczy Schedlów, porównując ich druki z produkcją innych oficyn, doszedłem do przekonania, że repertuar wydawniczy wspomnianych typografów jest reprezentatywny dla wielu drukarni głównie XVII wieku oraz że zasługuje na bardziej szczegółowe niż dotychczas opracowanie. W trakcie analizowania repertuaru wydawniczego oficyny, rozpoznawałem dwa zasadnicze wymiary jej działalności: uniwersalność oraz swego rodzaju peryferyjność. Pierwsza przejawia się w podejmowaniu tematów i toposów, które odzwierciedlają zachodzące wówczas lub już utrwalone przemiany w życiu społecznym i szeroko rozumianej kulturze; druga wyraża się w nadawaniu drukom miejscowego kolorytu”.

Monografia skupia się na działalności drukarni oraz jej produkcji typograficznej, wydawanych przez nią książkom, które Habilitant rozumie jako

przedmiot materialny oraz nośnik treści. W nowatorski sposób pokazał on dzieje oficyny Schedlów oraz zjawiska składające się na kulturę książki (zwłaszcza siedemnastowiecznej), łącząc umiejętnie perspektywę literaturoznawczą z bibliologiczną. Oparł się tutaj na bardzo dobrze znanym i twórczo oraz krytycznie wyzyskanym przez Habilitanta stanie badań (najważniejszymi opracowaniami były prace Jadwigi Bieniarzówny i Moniki Jaglarz). Bardzo obszerna kwerenda biblioteczna objęła zasoby bibliotek cyfrowych oraz ogląd dokumentów i katalogów około czterdziestu najważniejszych bibliotek, głównie krajowych, oraz instytucji kultury. Badania te pozwoliły Habilitantowi na znaczące zwiększenie znanej współcześnie liczby pozycji bibliograficznych w repertuarze drukarni Schedlowskiej: z odnotowywanych w drukowanej literaturze przedmiotu 658 (ustalenia Moniki Jaglarz), alternatywnie 675 (wielkość produkcji podana przez Wacławę Szelińską), do minimum 776 samoistnych wydawniczo tytułów, co już samo w sobie jest ważnym osiągnięciem. Już na tym etapie powstawania monografii Habilitantowi udało się dotrzeć do nienotowanych wcześniej druków wydanych przez Schedlów. Na podstawie wnikliwej analizy typograficznej ustalona została przynależność do repertuaru wydawniczego Schedlów kilku tzw. anonimów wydawniczych, a także rozróżniono niewyszczególniane dotychczas w bibliografiach, katalogach i bazach warianty znanych edycji. W kilku wypadkach zmieniono również datację wydań. Badania te w swoim charakterze mają charakter pasjonującego „śledztwa”, obejmującego wnikliwą i rzetelną analizę oraz interpretację „materiału dowodowego”. To kolejne ważne osiągnięcie badawcze, uwzględnione przez Habilitanta w części głównej monografii oraz w obszernym wykazie bibliograficznym. A nie było to zadanie łatwe. Wśród przeszkód należy wymienić choćby brak zachowanych ksiąg rachunkowych, inwentarzy dokumentujących działalność drukarni, drukowanie tzw. anonimów wydawniczych, działania cenzorskie, „zaczytanie” zwłaszcza druków z kręgu literatury popularnej, tworzenie wariantów jednej edycji, odbitek korektorskich (choć tych akurat nie zalicza się najczęściej do rejestrowanego repertuaru wydawniczego danej oficyny), by wymienić tylko najważniejsze przyczyny trudności przy ustalaniu pełnej produkcji wydawniczej oficyny Schedlów.

Habilitant w dwóch pierwszych rozdziałach monografii przedstawił założenia metodologiczne swoich badań (ujawniając tutaj głęboką świadomość swoich interdyscyplinarnych wyborów metodologicznych oraz właściwie definiując takie terminy jak m.in.: książka, kultura książki, komunikacja literacka) oraz sumiennie zreferował aktualny stan badań w odniesieniu do Schedlów, a także ich działalności typograficznej. Zastosował oryginalne ujęcie, traktując drukarnię jako jedną z ważnych instytucji życia społecznego wczesnej nowożytności, a jej produkcję - ukazujące się druki, zbadał interdyscyplinarnie, z wyzyskaniem takich dyscyplin czy subdyscyplin jak historia książki, historia literatury, w tym literatury staropolskiej i nowołacińskiej, socjologia literatury, księgoznawstwo, filozofia czy typografia. Habilitant podąża tutaj ważnym tropem wytyczonym przez Alodię Kawecką-Gryczową już w 1975 r., która wydzieliła dwa podejścia metodologiczne w badaniach drukarstwa dawnej Polski (ujęcie socjologiczne i typograficzno-estetyczne), słusznie stwierdzając, że dopiero zastosowanie obu tych ujęć może przynieść pełny obraz drukarstwa wczesnonowożytnego. W pełni zgadzam się z taką deklaracją badawczą Habilitanta, który słusznie uważa, że te dwa podejścia wzajemnie się uzupełniają. Na marginesie dodam, że podobne ujęcie stosuję choćby badając od lat wybrane aspekty działalności siedemnastowiecznej oficyny drukarskiej Daniela Vettera, przejętej po Mateuszu Krokoczyńskim, w Wielkopolskim Lesznie. Zastosowana metodologia z przewagą metody biobibliograficznej, wyzyskuje również m.in. analizę prozopograficzną (pozwoliła ona ustalić nowe dane faktograficzne dotyczące Schedlów), analizę filologiczną, archiwalną, studium przypadków. Habilitant określa tutaj również w sposób właściwy cel swojej pracy, którym jest zanalizowanie i przedstawienie funkcjonowania i znaczenia publikacji drukowanych zarówno jako wytworów rzemiosła drukarskiego, jak i materialnych nośników tekstów literackich i piśmienniczych w kulturze staropolskiej w świetle przemian społecznych, politycznych i wyznaniowych XVII wieku i początków XVIII wieku na przykładzie produkcji drukarni Schedlów. Habilitant na wybranych przykładach omówił m.in. wpływ materialnej postaci i typograficznego kształtu tekstu na przebieg komunikacji literackiej, relacje między autorem a przedstawicielami oficyny wydawniczej,

repertuar wydawniczy, czynniki oddziałujące na finalną postać tekstu drukowanego, drogi dystrybucji dzieł wydanych drukiem i zasięg ich oddziaływania.

W trzecim rozdziale Habilitant przedstawił sylwetki biograficzne Krzysztofa Schedla oraz osób z nim spokrewnionych i spowinowaconych. Sporo tutaj nowych szczegółowych ustaleń badawczych, wzbogacających naszą dotychczasową wiedzę, a obejmujących na przykład, większe uściślenie daty urodzin Krzysztofa Schedla, rolę kształcenia jego synów w Szkołach Nowodworskich, doprecyzowanie szczegółów biograficznych związanych ze Stanisławem Schedlem. Wnikliwa analiza zachowanej w odpisach korespondencji z lat 1641–1651 Krzysztofa Schedla z najsłynniejszym po Christophe Plantinie przedstawicielu antwerpskiej drukarni Plantin-Moretus, Baltazarem II, również pozwoliła wzbogacić naszą wiedzę o Schedlu. W rozdziale ukazana została ponadto jego działalność w Krakowie w strukturach miejskich oraz na miejscowym rynku wydawniczym. Habilitant zestawiał również i zanalizował wybrane druki krakowskie pod kątem informacji biograficznych odnoszących się do Krzysztofa Schedla oraz osób z jego najbliższego otoczenia i pozostających w kręgu jego oddziaływania. Habilitant słusznie zwraca uwagę, że Schedlowie jako drukarze oraz przedstawiciele patrycjatu znani byli królom Rzeczypospolitej, a na mocy przywilejów udzielonych przez Władysława IV, Jana III Sobieskiego oraz Augusta II możliwe było usankcjonowanie ich działalności typograficznej.

Rozdział czwarty przynosi bardzo rzetelną charakterystykę repertuaru wydawniczego oficyny, prezentując gatunki oraz tematy podejmowane w produkcji typograficznej Schedlów. Produkcja oficyny była różnorodna. Obejmowała teksty wydawane w języku polskim oraz po łacinie, pojedyncze utwory zawierały passusy w innych językach. Część spośród druków to tłumaczenia bezpośrednie lub pośrednie z języków: starogreckiego, łacińskiego, francuskiego, hiszpańskiego i włoskiego. Obok bardzo cennych dzieł literatury dawnej publikowane były w oficynie Schedlów również utwory o mniejszym znaczeniu. Dominowała literatura okolicznościowa (panegiryki dedykowane urzędnikom kościelnym i urzędnikom, utwory gratulacyjne, teksty związane ze ślubami czy pogrzebami) oraz religijna (katechizmy, kazania, traktaty religijne czy utwory hagiograficzne), co jest tendencją charakterystyczną dla wielu innych ówczesnych warsztatów typograficznych. Mniej liczne, choć

interesujące, były publikacje o charakterze naukowym (utwory m.in. z zakresu architektury, geografii, historiografii, medycyny). Nie tylko jako ciekawostkę należy odnotować fakt wydrukowania u Schedlów przewodnika dotyczącego Italii, herbarza szlacheckiego czy pierwszej polskiej drukowanej książki kucharskiej.

W rozdziale piątym Habilitant skupił się na zagadnieniach czytelnika projektowanego oraz czytelnika faktycznego, analizując ramę delimitacyjną wybranych druków pochodzących z tłoczni Schedlów. Do cennych i nowatorskich ustaleń należy próba wyszczególnienia kręgów osób, które mogły być czytelnikami konkretnych utworów, a także przedstawienie wybranych miejscowości, głównie z terenów Rzeczypospolitej, związanych tematycznie z drukami Schedlów (zastosowano tutaj metodę topograficzną). Badania ramy delimitacyjnej uznaje za wzorcowe i oceniam bardzo wysoko.

Szósty rozdział dotyczy problematyki cenzury druków oficyny Schedlów. Zanalizowano tutaj konkretne wybrane przykłady wypowiedzi. Podobnie jak w innych rozdziałach Habilitant skupił się na tym, co typowe w aprobach cenzorskich, a także – co szczególnie interesujące - na odstępstwach od normy, wypowiedziach cenzorskich przybierającym często oryginalne i unikatowe formy.

Najobszerniejszy rozdział książki poświęcony został aspektom wizualnym druków wydawanych przez Schedlów. M. in. określono i zdefiniowano powinowactwa tekstowe oraz ikonograficzne sygnetu drukarskiego Schedlów, omówiono inne elementy zasobu typograficznego Schedlów – różnorodnych inicjałów, finalików i winiet, typologii ramek (zwłaszcza na stronach tytułowych). Cenne są również ustalenia zastosowania materiału typograficznego z oficyny Sebastiana Sternackiego przejętego przez Krzysztofa Schedla starszego czy analiza układu tekstu na wybranych kartach (tytułowych, tekstu dziełowego, kolofony). Uwagę poświęcono też marginaliom i przypisom.

W rozdziale kolejnym w cenny i twórczy sposób wykorzystano analizę znaczeniowo-funkcjonalną formuł określających rok wydania dzieła.

Bardzo cenię sobie rozdział dziewiąty książki, w którym zaproponowano, adaptując do badań nad dawną książką, ideę wyrażoną przez Juliusza Domańskiego w pracy *Tekst jako uobecnienie*, oryginalną i twórczą koncepcję „uobecnienia

drukarza”. W niezwykle udany sposób pozwoliło to pokazać typografa nie tylko jako jednego z głównych twórców materialnej postaci książki, lecz także jako osobę oddziałyującą dzięki własnej inwencji oraz podejmowanym rozwiązaniom wydawniczym na samo dzieło i jego subiektywny odbiór wśród czytelników. W repertuarze wydawniczym Schedlów zdefiniowano zasadnicze przejawy uobecniania się impresora w trakcie lektury dzieła przez czytelników, zwłaszcza tekstów zamieszczonych w ramie delimitacyjnej utworów. Były to zwłaszcza teksty drukarza adresowane do możliwych protektorów oraz do innych odbiorców utworu, przejawy obecności konkretyzujące się za pośrednictwem marginaliów i różnych sposobów korygowania omyłek, dotąd nie analizowaną twórczość poetycką drukarzy oraz aspekty pozwalające zdefiniować książkę jako artefakt powstały w konkretnym czasie i warsztacie. To cenny wkład Habilitanta i znaczne uzupełnienie dotychczasowych badań.

Ostatni rozdział monografii dotyczy m.in. pojmowania książki wyobrażonej na miedziorytowych rycinach, wypowiedzi autorów dotyczących książek, które znajdują się na kartach druków wydawanych u Schedlów.

Książkę uzupełniają obszerne elementy ramy delimitacyjnej: *Posłowie*, *Bibliografia druków z oficyny Schedlów w układzie chronologicznym*, *Alfabetyczny wykaz druków oficyny Schedlów*, *Wykaz źródeł rękopiśmiennych oraz z innych oficyn i literatury przedmiotu*, *Indeks osób*, wreszcie spis ilustracji oraz anglojęzyczne streszczenie.

Monografię zatytułowaną *Oficyna Schedlów. W świecie drukowanej książki XVII i początków XVIII wieku* odnotowuję i omawiam z uznaniem, bardzo wysoko ją oceniając, nie tylko w aspekcie ilościowym (ponad 43 arkusze wydawnicze), ale przede wszystkim w aspekcie jakościowym. To pierwsze tak obszerne interdyscyplinarne opracowanie drukarni Schedlów na szerokim tle porównawczym. Monografia posiada wszystkie walory wcześniejszych dokonań Habilitanta, tutaj znacząco rozwinięte, jak: staranny, dobrze udokumentowany i przekonujący wywód

naukowy, wyróżniający styl, bogaty i wzorowo przygotowany aparat krytyczny (obszerne, erudycyjne przypisy oraz wzorcowo wykonana bibliografia) i in. Wnosi ona znaczący wkład do w rozwój dyscypliny literaturoznawstwo. Habilitantowi udało się m.in. dokonać korekty w zakresie datacji niektórych dzieł (np. kalendarza Tuatera i zbiorczego wydania przekładów sporządzonych przez Jana Andrzeja i Stanisława Morsztynów. Kwerendy biblioteczne pozwoliły dotrzeć do nieznanych tytułów (np. książeczki dla bractwa religijnego na Śląsku Cieszyńskim), co uzupełniło bibliografię przedmiotową dotyczącą oficyny. Habilitant odkrył także odpisy listów skierowanych z antwerpskiej oficyny Moretusów do Krzysztofa Schedla starszego. Dokonał ponadto ważnych ustaleń biograficznych, które pozwoliły na przykład zwrócić znacznie większą niż we wcześniejszych badaniach uwagę na rolę środowiska karmelitańskiego. Habilitant zbadał powiązanie oficyny z instytucjami zlecającymi druk prac, co pozwoliło dostrzec i zanalizować dużą grupę utworów. Ważna jest także udana próba wykorzystania kategorii „uobecnienia” w stosunku do Schedlów oraz przedstawienie możliwych sposobów realizacji tego uobecnienia w tekście jak i w samej książce, na co wskazywałem już wyżej.

Monografia zatytułowana *Oficyna Schedlów. W świecie drukowanej książki XVII i początków XVIII wieku*, opublikowana w 2023 r. (w serii wydawniczej „Terminus”, Bibliotheca Classica, seria 2, nr 9) z ogromną starannością edytorską przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego (okładka z wykorzystaniem sygnetu drukarskiego Schedlów, oprawa twarda, składki starannie zszyte, 178 ilustracji, z takimi „smaczkami”, jak na przykład zapis w kolofonie na ostatniej stronie tekstu: „Projekt typograficzny, skład i łamanie IMĆ Paweł Noszkiewicz”), z naddatkiem spełnia ustawowe wymogi stawiane przed tzw. książkami habilitacyjnymi.

Pozostała działalność publikacyjna:

Po doktoracie Habilitant opublikował jeszcze jedną monografię: *Polonia illustrata. Łacińska twórczość panegiryczna Szymona Starowolskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2019, a przed uzyskanie stopnia doktora wydał monografię zatytułowaną *Belgijska Sarmacja, staropolska Belgia*, Warszawa:

Muzeum Pałac w Wilanowie, 2013. Pierwsza jest książkową wersją rozprawy doktorskiej (promotor: prof. dr hab. Andrzej Borowski, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Albert Gorzkowski i prof. dr hab. Mikołaj Szymański), a druga – jak już zaznaczyłem - powstała jeszcze przed doktoratem.

Monografia *Polonia illustrata* [...] składa się z pięciu rozdziałów i dotyczy zjawiska panegiryzmu w twórczości łacińskiej Szymona Starowolskiego, polihistora, pisarza historycznego, biografisty, historiografa i kaznodziei. Jest publikacją ważną, przynoszącą szereg nowych ustaleń dotyczących twórczości Szymona Starowolskiego i bardzo dobrze podsumowującą w partii inicjalnej recepcję twórczości Starowolskiego. Już we wstępie znajdujemy ważną deklarację autorską:

„W pisanych przez Starowolskiego dziełach znajdują swój wyraz wszystkie najważniejsze zjawiska charakterystyczne dla szlacheckiej Rzeczypospolitej, państwa o zróżnicowanej strukturze społecznej i etnicznej. Twórczość tego autora, dzięki podkreślaniu przezeń przynależności do kręgu geograficzno-kulturowego określanego jako Północ (Septentrio) oraz rozległemu zakresowi tematycznemu, traktować można jako przykład północnoeuropejskiego humanizmu. Wspomniana formacja kulturowa przekraczała bowiem nie tylko granice geograficzne, lecz także ramy czasowe, znajdując swoich przedstawicieli również w XVII stuleciu. Starowolski należy do tych autorów współtworzących kulturę europejską, którzy – chociaż cieszący się licznymi dokonaniem na polu literatury – wciąż niejako oczekują na większe zainteresowanie ich twórczością” (s. 7)

i dalej:

„Jednym z nadrzędnych celów, jakie mu przyświecały podczas prac nad znaczną częścią utworów, była chęć waloryzacji kulturowego kręgu nazywanego Sarmacją Europejską. Dążenie to uwidacznia się zwłaszcza w tekstach, które zwykliśmy określać jako panegiryczne. Wśród kilku nurtów łacińskiej i polskiej twórczości Starowolskiego najobszerniejszy jest właśnie nurt panegiryczny,

reprezentowany w więcej niż połowie z napisanych przez niego ok. 70 utworów. Panegiryzm obecny jest zarówno w dziełach będących typowymi panegirykami, jak i w utworach biograficznych oraz pochwałach instytucji” (s. 8).

Habibitant dobrze zdefiniował główny cel swojej publikacji:

„Głównym celem niniejszej książki jest przedstawienie sposobów realizowania oraz konkretnych egzemplifikacji funkcji panegirycznej w łacińskiej twórczości Szymona Starowolskiego. Kryteriami decydującymi o takiej właśnie tematyce tej pracy są język napisanego tekstu oraz obecność w nim panegiryzmu; nie sposób jednak byłoby analizować omawianych utworów bez odniesienia do tekstów tworzonych w języku polskim, dlatego też w studium znalazły się nawiązania również do niektórych spośród napisanych w ojczystej mowie dzieł Starowolskiego” (s. 8).

Habibitant bardzo dobrze zebrał, podsumował i twórczo wykorzystał dotychczasowy stan badań. Zanalizował także utwory panegiryczne Starowolskiego pod względem językowym, znaczeniowym oraz funkcjonalnym, m.in. poprzez ukazywanie występujących w nich toposów. Wzmiankowane są również wzajemne powiązania badanych tekstów z twórczością innych humanistów północnoeuropejskich i z kręgu śródziemnomorskiego. Te komparatystyczne analizy mają charakter unikatowy i otwierają nowe, szerokie perspektywy badawcze. Choć nie było to zadanie łatwe (przypomną w tym miejscu, że już w 1906 r. Stanisław Tarnowski pisał słusznie: „Nielatwo jest opisać i ocenić jako pisarza, takiego, który był i historykiem, i geografem, i kaznodzieją, i wojskowym, i literatem, i teologiem, i prawnikiem, i publicystą, a Starowolski był tem wszystkim”), Habibitant – pod znakomitą opieką promotorską (pamiętajmy, że książka jest zmienioną wersją Jego dysertacji doktorskiej) jednego ze swoich Mistrzów – Profesora Andrzeja Borowskiego - stworzył pracę dojrzałą, która wnosi znaczący wkład do lepszego poznania jednego z bardziej znaczących, choć pozostającego w ostatnich latach, a nawet dziesięcioleciach, raczej poza głównym nurtem piśmiennictwa naukowego, siedemnastowiecznych autorów. Jest to monografia, bez której lektury i wykorzystania

nie będzie mogła powstać odtąd żadna praca na temat staropolskiego panegiryzmu, ponieważ stanowi znakomite, syntetyczne ujęcie zagadnień panegiryku, panegiryzmu i panegiryczności (w kontekście niesłusznej deprecjacji utworów panegirycznych) oraz analizę pod tym kątem panegiryków Starowolskiego. Jako osoba będąca uczniem prof. dr hab. Renardy Ocieczek, wybitnej badaczki ramy delimitacyjnej dawnej książki, szczególnie cenię sobie wnikliwe badania Habilitanta w tym zakresie, pogłębione jeszcze w najnowszej monografii dotyczącej oficyny wydawniczej Schedlów.

Na spore uznanie zasługuje również monografia zatytułowana *Belgijska Sarmacja, staropolska Belgia* (rec. prof. dr hab. Andrzej Borowski), opublikowana przez Muzeum Pałac w Wilanowie, która przedstawia wybrane aspekty wzajemnych związków kultury staropolskiej z ówczesną kulturą flamandzką, badanych zwłaszcza na podstawie pochodzących z pierwszej połowy XVII w. nowołacińskich świadectw literackich. Książka stanowi efekt międzynarodowej współpracy Habilitanta z badaczami związanymi z Uniwersytetem w Leuven, a zwłaszcza z tamtejszym Instytutem Filologii Klasycznej, pogłębionych kwerend bibliotecznych w belgijskich bibliotekach i archiwach oraz piśmiennictwa naukowego poświęconego powiązaniom polsko-belgijskim w XVII stuleciu. W swoich badaniach Habilitant w udany sposób podąża tropami badawczymi nakreślonymi przez prof. dr hab. Andrzeja Borowskiego.

Obie wskazane wyżej monografie, podobnie jak monografię najnowszą, omówioną wcześniej, cechuje bardzo wysoki poziom edytorski, co z pewnością jest również efektem współpracy Habilitanta z redaktorami książek i ich wydawcami.

Dotychczasowy brak redakcji lub współredakcji monografii naukowych Habilitant zdecydowanie rekompensuje w innych aspektach publikacyjnych.

Habilitant opublikował przed doktoratem siedem, a po uzyskaniu stopnia doktora osiem, rozdziałów w wieloautorskich monografiach autorskich, publikowanych m.in. w wydawnictwa naukowych: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, UMCS w Lublinie, Uniwersytetu Warszawskiego oraz

w Wydawnictwie Sub Lupa i w Pracach Komisji Filologicznej Polskiej Akademii Umiejętności.

Habilitant opublikował także 15 artykułów w polskich i zagranicznych prestiżowych czasopismach naukowych (7 przed uzyskaniem stopnia doktora oraz 8 po uzyskaniu stopnia doktora). Są wśród nich teksty opublikowane m.in. w „Rocznikach Bibliotecznych”, „Rocznikach Biblioteki Narodowej”, „Terminusie”.

Wszystkie artykuły Habilitanta są dobrze udokumentowane, starannie przygotowane i skomponowane, dobrze sprofilowane z sylwetką naukową Habilitanta i ściśle powiązane z odpowiednio sprecyzowanymi jego zainteresowaniami naukowo-badawczymi. Należy również podkreślić fakt, że wszystkie publikacje Habilitanta napisane są staranną, wyczelowaną polszczyzną literacką.

Habilitant podał, na podstawie bazy Academia.edu, że liczba cytowań jego publikacji wynosi łącznie co najmniej 60 (bez autocytowań), choć – jak wskazuje mój roboczy ogląd cytowalności - liczba ta jest nieco zaniżona. Wykonanie profesjonalnej analizy naukometrycznej z pewnością rozszerzyłoby liczbę dostępnych cytowań prac Habilitanta.

Udział w projektach badawczych Habilitanta obejmuje kilka projektów. W ramach umowy dwustronnej pomiędzy Uniwersytetem Warszawskim a KU Leuven dwukrotnie był stypendystą tego znanego belgijskiego uniwersytetu, realizując dwa przedłożone projekty badawcze, prowadzone pod kierunkiem m.in. tamtejszych profesorów-neolatynistów: jako visiting scholar w roku 2010 *Neo-Latin Netherlandish Literary Culture in the 16th and 17th Century* and “*The Polish Lipsius*”, *Simon Starowolski*, z kolei w roku 2012 *Panegyricism in the Southern Low Countries in the 17th Century and Simon Starowolski*. W czasie jednego z pobytów w Belgii w Muzeum Plantin-Moretus w Antwerpii, realizował dodatkowe zadanie badawcze, przeszedłszy wcześniej procedurę w konkursie Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego (Antwerpia, Museum Plantin Moretus, 8–10 VII 2013; projekt własny „W poszukiwaniu belgijskich poloników – kwerenda źródłowa w zasobach

korespondencji zgromadzonej w muzeum Plantin Moretus w Antwerpii”). Habilitant był także stypendystą Fundacji z Brzezia Lanckorońskich (2016 r.). Prowadził w Londynie badania nad obecnością poloników XVI–XVII wieku w zbiorach Biblioteki Brytyjskiej, Uniwersytetu Londyńskiego, Biblioteki Polskiego Ośrodka SpołecznoKulturalnego, Biblioteki Pałacu Lambeth, Biblioteki Wellcome’a oraz w Archiwach Narodowych i Instytucie Warburga.

Habilitant uczestniczy także w **pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych**. Obecnie jest wykonawcą grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki: *Naukowa edycja pism Piotra Skargi. Część 2: Żywoty świętych, pisma polemiczne i katechetyczne* (2022–2027, kierownik projektu: dr Magdalena Komorowska.

W okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Habilitant brał udział w trzech zrealizowanych projektach badawczych:

grant Narodowego Centrum Nauki (konkurs FUGA): *Kultura wczesnonowożytnej książki w kontekście produkcji wydawniczej oficyny Schedlów* (2017–2020; kierownik projektu; opiekun naukowy: prof. dr hab. Janusz Gruchała;

grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki: *Kultura I Rzeczypospolitej w dialogu z Europą: Hermeneutyka wartości* (2014-2016, wykonawca projektu) afiliacja: Uniwersytet Warszawski, Wydział Artes Liberales; kierownik: prof. dr hab. Alina Nowicka-Jeżowa; realizowane zadanie badawcze: *Dziedzictwo chrześcijaństwa średniowiecznego wobec wyzwań XV–XVIII wieku. Kontynuacje i współczesnienie, część 1: W kręgu duchowości benedyktyńskiej*; uczestnictwo w latach 2014-2016; kierownicy: dr hab. Michał Gronowski OSB oraz prof. dr hab. Piotr Urbański;

grant Narodowego Centrum Nauki: *Diariusz podróży Jana Michała Kossowicza «Peregrynacja do cudzych krajów [...] Jana i Aleksandra Jabłonowskich wojewodzców ziem ruskich» (1682–1688) – edycja krytyczna rękopisu* (2014–2015; wykonawca; kierownik: dr Anna Markiewicz, afiliacja: Polska Akademia Umiejętności).

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora Habilitant był natomiast wykonawcą grantu Narodowego Centrum Nauki: *Polskojęzyczna edycja «Orbis Polonus» Szymona*

Okolskiego – źródło do badań nad kulturą i świadomością społeczeństwa polskiego (2010–2012, afiliacja: Uniwersytet Warszawski, Wydział Artes Liberales - do 30 IX 2012 Instytut Badań Interdyscyplinarnych Artes Liberales; kierownik projektu: prof. dr hab. Barbara Milewska-Ważbińska.

Ten aspekt działalności naukowo-badawczej Habilitanta zasługuje na wyróżnienie.

Działalność konferencyjna Habilitanta obejmuje zorganizowanie na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (we współpracy z Biblioteką Naukową PAU i PAN w Krakowie) konferencji naukowej na temat *Metodologie badań nad drukarniami XV–XVIII w. oraz ich produkcją wydawniczą* (14 marca 2019 r.). Habilitant był głównym organizatorem tej konferencji.

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant uczestniczył w siedmiu krajowych konferencjach naukowych, przed uzyskaniem stopnia doktora – w ośmiu. Konferencje te odbywały się w Akademii Ignatianum w Krakowie, Instytucie Historii PAN, Instytucie Badań Literackich PAN, Uniwersytecie Łódzkim, Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Uczestniczył także w sześciu prestiżowych konferencjach zagranicznych (wszystkie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), których organizatorami były: Uniwersytet w Oksfordzie, Uniwersytet Wiedeński, Instytut Studiów Nowołacińskich Ludwika Boltzmana w Innsbrucku (konferencja odbywała się w Rzymie, Biblioteka Fra Angelica). Jeśli dodamy do tego KU Leuven oraz Renaissance Society of America, widać wyraźnie, że Habilitant nie jest „turystą konferencyjnym”. Konferencje dobiera z rozważą, wybierając te organizowane przez najważniejsze w jego dyscyplinie naukowej krajowe i zagraniczne ośrodki oraz instytucje naukowe.

Udział w stażach i pobytach naukowych

Habilitant wykazuje się istotną **aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.** Są to, spośród ośrodków w Polsce: Uniwersytet Warszawski, Biblioteka Narodowa

i Uniwersytet Jagielloński. W ramach umowy dwustronnej pomiędzy Uniwersytetem Warszawskim a KU Leuven był dwukrotnie stypendystą tego belgijskiego prestiżowego uniwersytetu, realizując dwa, opisane wyżej, projekty badawcze.

W latach 2017–2020 odbył staż podoktorski w Katedrze Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie realizował projekt: *Kultura wczesnonowożytnej książki w kontekście produkcji wydawniczej oficyny Schedlów*.

W 2023 r. został zaproszony do udziału w pracach Międzyuczelnianego Zespołu Badawczo-Edytorskiego Studia Humaniora, działającego w Zakładzie Filologii Klasycznej Uniwersytetu Gdańskiego. W ramach tych prac przygotowywane są edycje łacińskich tekstów staropolskich dla serii „Polonorum Bibliotheca Latina”.

Współpraca zagraniczna i umiędzynarodowienie Habilitanta są bogate i obejmują zwłaszcza omówione wskazane wyżej staże naukowe w Belgii, pobyt w Londynie, czy w 2018 roku w Herzog August Bibliothek w Wolfenbüttel, zapraszanie Habilitanta do udziału w prestiżowych konferencjach naukowych (międzynarodowa konferencja Renaissance Society of America w 2017 r., międzynarodowa konferencja naukowa, zorganizowana w 2023 r. w Rzymie przez Instytut Studiów Nowołacińskich Ludwiga Boltzmanna z siedzibą w Innsbrucku), uczestnictwo w dorocznych spotkaniach Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis (jedyne członek stowarzyszenia spoza krajów Beneluksu) oraz pobyt w 2018 roku w Herzog August Bibliothek w Wolfenbüttel. Został również zakwalifikowany do uczestnictwa w RSA Mentoring Programme (mentor: prof. dr Ingrid De Smet, Warwick) (2017/2018). Przebywał także w Staatsbibliothek zu Berlin (2015), gdzie prowadził kwerendy i badania proveniencyjne oraz archiwalne w Dziale Druków Historycznych. Współpraca zagraniczna i umiędzynarodowienie Habilitanta zasługują na wyróżnienie.

Działalność recenzencka Habilitanta obejmuje recenzje, które publikowano m.in. w takich ważnych dla humanistyki czasopismach jak m.in.: „Barok. Historia – Literatura - Sztuka”, „Meander”, „Nowy Filomata”, „Res Rhetorica”, „Terminus”. Habilitant recenzuje również artykuły naukowe nadsyłane do prestiżowych polskich

czasopism naukowych: „Nowy Filomata”, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Res Rhetorica” i „Terminus”.

Swoje kompetencje językowe Habilitant wykorzystuje również w **działalności translatorskiej**. Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora przełożył utwór Edmund Halley'a pt. *Oda na cześć wspaniałej ozdoby naszego wieku, niniejszego dzieła matematyczno-filozoficznego, autorstwa Pana Izaaka Newtona*, zamieszczony w książce I. Newton, *Matematyczne zasady filozofii przyrody*, przełożył, wstępem i komentarzem opatrzył J. Wawrzycki, przedmowa: M. Heller, posłowie: A. K. Wróblewski, Kraków: Copernicus Center Press, 2011 oraz biogram biskupa krakowskiego Piotra Wysza autorstwa Szymon Starowolski (Sz. Starowolski, *Vitae antistitum Cracoviensium*), który wraz ze wstępem opublikował w czasopiśmie „Terminus” 2010, z. 2. Przygotował także do druku oraz uzupełnił przypisy w tłumaczeniu utworu Filipa Beroaldo Starszego pt. *Deklamacja filozofa, lekarza, mówcy spierających się o pierwszeństwo*, opublikowanym w czasopiśmie „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”. Natomiast po uzyskaniu stopnia doktora (wraz z Anną Markiewicz) był tłumaczem łacińskich passusów w: J. M. Kossowicz, *Diariusz podróży po Europie (1682–1688)*, oprac., wstępem i komentarzem opatrzyła A. Markiewicz, Warszawa: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, 2017.

Habilitant jest także autorem cennych **prac bibliograficznych**. Są to: *Instrumentum bibliographicum Neolatinum*, apparaverunt D. Sacré, G. Tournoy, K. Delcroix, iuvantibus M. Czerenkiewicz, A. Dávila Pérez, J. De Landtsheer et J. Papy, „Humanistica Lovaniensia. Journal of Neo-Latin Studies” 2017 [i.e. 2018], vol. LXVI, s. 527-609. *Instrumentum bibliographicum Neolatinum*, apparaverunt D. Sacré, G. Tournoy, K. Delcroix, iuvantibus M. Czerenkiewicz, A. Dávila Pérez, J. De Landtsheer et J. Papy, „Humanistica Lovaniensia. Journal of Neo-Latin Studies” 2016, vol. LXV, s. 439-514. *Instrumentum bibliographicum Neolatinum*, apparaverunt D. Sacré, G. Tournoy, K. Delcroix, iuvantibus M. Czerenkiewicz, A. Dávila Pérez, J. De Landtsheer, L. Janssen et J. Papy, „Humanistica Lovaniensia. Journal of Neo-Latin Studies” 2015, vol. LXIV, s. 401–489. *Instrumentum bibliographicum Neolatinum*,

apparaverunt D. Sacré, G. Tournoy, K. Delcroix, iuvantibus M. Czerenkiewicz, A. Dávila Pérez, J. De Landtsheer, J. Papy et T. Van Haal, [in:] „Humanistica Lovaniensia. Journal of Neo-Latin Studies” 2014, vol. LXIII, s. 449–53 oraz opracowane jeszcze przed doktoratem *Instrumentum bibliographicum Neolatinum*, apparaverunt D. Sacré, G. Tournoy, K. Delcroix, iuvantibus M. Czerenkiewicz, A. Dávila Pérez, J. De Landtsheer, J. Papy et T. Van Haal, [w:] „Humanistica Lovaniensia. Journal of Neo-Latin Studies” 2013, vol. LXII, s. 623–696. Działalność ta bardzo dobrze dopełnia sylwetkę naukową Habilitanta.

Osiągnięcia dydaktyczne Habilitanta obejmują zajęcia dydaktyczne prowadzone w całym systemie edukacyjnym: w szkole podstawowej, średniej – liceum i w uczelniach wyższych. Zajęcia dydaktyczne prowadzone w Uniwersytetach Warszawskim i Jagiellońskim obejmowały takie przedmioty jak: Język, książka i wiedza we wczesnej nowożytności, Filozoficzne pojęcia Grecji i Rzymu – (re)prezentacje, Archiwa pisarzy, seminarium dyplomowe licencjackie (wypromowanych 10 prac dyplomowych), Drukowana książka krakowska XVII i początków XVIII w. – casus Schedlów, Dawny druk i jego opis, Bibliografia, Nauki pomocnicze, Literatura staropolska (ćwiczenia), Późnorenesansowa i barokowa literatura łacińska, Lektury greckie i łacińskie, Praktyczna nauka języka łacińskiego, konwersatorium „Wielkiemu cnotą i nauką Justowi Lipsjuszowi Beldze”. Należy także odnotować, że Habilitant w roku akademickim 2014/2015 w ramach działalności warszawskiego koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego prowadził kurs języka łacińskiego dla osób spoza Uniwersytetu. Od października 2022 roku prowadzi on natomiast seminarium magisterskie.

Habilitant ma spore i różnorodne doświadczenie dydaktyczne, w którym wykorzystuje swoje badania naukowe oraz bogate kompetencje.

Działalność organizacyjna i redakcyjna Habilitanta obejmuje pełnienie w roku akademickim 2021/2022 w ramach zastępstwa funkcji kierownika Pracowni Literatury Renesansu oraz kierownika Podyplomowych Studiów Edytorskich na Wydziale Polonistyki UJ. Od następnego roku akademickiego Habilitant zaczął

kierować Podyplomowymi Studiami Redaktorskimi, a od stycznia 2023 r. kieruje praktykami zawodowymi dla studentów kierunku edytorstwo. Od 2018 r. został zaproszony do włączenia się w prace redakcyjne czasopisma „Terminus”. Jest członkiem redakcji tego szanowanego periodyku. Dotychczas opublikowano cztery zeszyty „Terminusa” pod jego redakcją.

Członkostwo Habilitanta w międzynarodowych i krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych obejmuje: International Association for Neo-Latin Studies, Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis, Komisja Filologii Klasycznej przy Polskiej Akademii Umiejętności, Polskie Towarzystwo Retoryczne, Społeczne Stowarzyszenie Prasoznawcze Stopka im. Stanisława Zagórskiego. Przynależność do ważnych organizacji krajowych i zagranicznych zasługuje na wyróżnienie.

Działalność ekspercka Habilitanta obejmuje zwłaszcza uczestnictwo w zebraniach komisji konserwatorskiej, w tym z udziałem wojewódzkiej małopolskiej konserwator zabytków (lata 2018 i 2019) oraz członkostwo w radzie naukowej katalogu poloników XVI wieku przygotowywanego w Bibliotece Narodowej (do 2017 r.).

Na wyróżnienie zasługuje także bardzo aktywna działalność Habilitanta w zakresie **popularyzacji wiedzy**, co jest niezwykle ważne społecznie. W tym zakresie m.in. już w czasie studiów doktoranckich na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego zainicjował w 2008 roku, a następnie współkoordynował, ogólnokrajowy projekt edukacyjno-translatorski „Musa Latinitatis”, w który zaangażowali się m.in. pracownicy Wydziałów Filologicznego i Polonistyki UJ oraz Instytutu Filologii Klasycznej UW. Jednym z jego efektów jest *Musa Latinitatis. Antologia poezji łacińskiej*, wyd. A. Zawalska, P. Piotrowska, M. Czerenkiewicz (Warszawa 2011). W kolejnych latach Habilitant brał udział w organizowaniu jednej z edycji Międzynarodowego Salonu Edukacyjnego Perspektywy, w tym Salonu Szkolnictwa Artystycznego „Ogród Sztuk” (finał odbył się w Warszawie w 2009 r.), którego był koordynatorem ds. projektów literackich.

W Instytucie Filologii Klasycznej UW natomiast pomagał w 2011 roku w organizacji konferencji międzynarodowej (*Mousa paizei. Greek and Latin Technopaegnia, Riddles, Acrostichs, Poetic Puns, Metrical Curiosities*), a w latach 2008–2011 w przeprowadzaniu cyklu wykładów dla uczniów szkół średnich („Laboratorium Filologii Klasycznej”). To bardzo cenne działania popularyzatorskie, które zasługują na podkreślenie. W trakcie studiów doktoranckich, rozpoczął współpracę z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, która miała owocować w różnych zakresach działalności Habilitanta (omówionych również w innych miejscach recenzji), a w zakresie popularyzatorskim skutkowało udziałem w projekcie *Silva rerum*. W ramach tego projektu w latach 2010–2013, 2018, 2020 przygotował ponad sześćdziesiąt artykułów z zakresu neolatynistyki oraz literatury staropolskiej, zamieszczanych następnie na portalu Muzeum. Cenna jest popularyzacja badań naukowych Habilitanta, zwłaszcza z zakresu dawnego drukarstwa, w tym na przykład warsztaty na temat oficyny Schedlów przeznaczone dla studentów Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej w 2018 r. oraz bieżące działania (we współpracy z grupą bibliotek oraz instytucji kultury), których jest inicjatorem, związane z jubileuszem 550. rocznicy polskiego drukarstwa (2023). Habilitant prowadzi także aktywną akcję odczytową i prelekcyjną, obejmującą m.in. wykłady i prelekcje w Muzeum Drukarni Warszawskiej, Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Bibliotece Narodowej, Uniwersytecie Jagiellońskim, Warszawskim i Wrocławskim. Rzetelną działalność popularyzatorską uważam za niezwykle ważny obowiązek badacza. W tym zakresie działalność Habilitanta zasługuje na wyróżnienie. Nie jest to bowiem uczony li tylko „gabinetowy”.

Wszystkie te osiągnięcia popularyzacyjne dopełniają różnorodną i bogatą sylwetkę Habilitanta, czyniąc ją wyraźnie zarysowaną i dobrze ukształtowaną.

Konkluzja recenzyjna:

Nie mam wątpliwości, że przedstawione do oceny osiągnięcia habilitacyjne oraz dorobek naukowy Habilitanta dr. Michała Czerenkiewicza spełniają wszystkie ustawowe wymogi sformułowane w art. 219 *Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce* z dnia 30 sierpnia 2018.

Habilitant posiada stopień naukowy doktora, posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo, w tym zwłaszcza monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku jej opublikowania było ujęte w wykazie wydawnictw MEiN, wykazał się istotną i znaczącą aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w tym w szczególności zagranicznej.

Jego osiągnięcia odpowiadają więc w pełni (i z naddatkiem) wymaganiom określonym w art. 219 *Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z 30 sierpnia 2018 r. (z późn. zm.) i mogą stanowić podstawę do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego Pana Dr. Michała Czerenkiewicza w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Rozwój naukowy Habilitanta i ścieżka Jego kariery zawodowej są równomierne, chciałoby się rzec, dobrze zrównoważone, i właściwe, a aktywności na różnych polach zasługują na wyróżnienie. Dorobek naukowo-badawczy Habilitanta jest bogaty, oryginalny i nowatorski. Habilitant ma swój znaczący wkład w rozwój nauki, zwłaszcza w zakresie literaturoznawstwa. Publikuje w znaczących czasopismach i pracach zbiorowych. W okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Habilitant znacząco zwiększył swój dorobek, nie tylko w zakresie ilościowym, ale zwłaszcza w zakresie jakościowym. Jego najnowsza monografia jest pierwszym w polskim piśmiennictwie naukowym tak pogłębionym i obszernym opracowaniem drukarni Schedlów.

Posiadaną wiedzę, umiejętności i kompetencje Habilitanta należy ocenić wysoko. Habilitant niezwykle sprawnie porusza się po interdyscyplinarnych przestrzeniach historii literatury, komunikacji literackiej, neolatynistyki, badań dawnej książki i drukarstwa, edytorstwa,

księgoznawstwa, retoryki, poetyki, socjologii, historii, estetyki, by wymienić tylko te najważniejsze.

Jestem przeświadczony o tym, że Habilitant jest naukowcem dobrze już ukształtowanym, o sporym potencjale, co dobrze rokuje na przyszłość dla jego dalszej kariery naukowej i rozwoju zawodowego.

prof. dr hab. Dariusz Rott